

คู่มือ ในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต

เทศบาลตำบลหนองหงส์
อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

คู่มือ ในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต

เทศบาลตำบลหนองหงส์
อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

คำนำ

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยกองยุทธศาสตร์ และแผนงาน ได้จัดทำคู่มือประเมินความเสี่ยงการทุจริต (FRAs : FRAUD RISK-ASSESSMENTS) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตได้ตรงจุด อันจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับ การทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็น ความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีกรณ าเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการ เตรียมการป้องกันล่วงหน้า กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ได้เล็งเห็นว่า การแก้ไขปัญหาและการป้องกันปัญหาการทุจริต หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ต้องใช้พลังทางสังคมขับเคลื่อนร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ การทุจริตและเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต เนื่องจากการทุจริตที่มีการร้องเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น หากแต่เรื่องทุจริตอีกจำนวนมากที่ยังอยู่ในมุมมืด เนื่องจากยังไม่ถูกค้นพบ การใช้เครื่องมือการค้นหา ความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดการทุจริต เป็นการตัดไฟแต่ต้นลม เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น จึงได้จัดทำ คู่มือเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตของภาคประชาชน เครือข่ายภาคประชาสังคม ตลอดจนเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ซึ่งเป็นพลังทางสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ (๑๐) บุคคลมีหน้าที่ (๑๐) ไม่รวมมือหรือสนับสนุน การทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ และเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) ในการควบคุมการทุจริตในสังคมไทยต่อไป

กองวิชาการและแผนงาน
เทศบาลตำบลหนองหงส์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต	๔
ความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องเฝ้าระวัง ๓ มิติ	๕
ระบบการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต	๖
วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๗
เทคนิคการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต	๘
การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยงการทุจริต	๙
การติดตาม/ ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๑๐
การจัดทำข้อมูล	๑๐
การเคลื่อนไหวทางสังคม	๑๐
การแจ้งเบาะแส	๑๐
การติดตามผล	๑๑

วัตถุประสงค์ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต

- (๑) เรื่องทุจริตที่เคยเกิดขึ้นแล้ว มีประวัติแล้ว ต้องไม่เกิดซ้ำอีก
- (๒) เรื่องทุจริตที่ยังไม่เกิดแต่มีโอกาส หรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดต้องมีการแจ้งเตือนเพื่อระงับยับยั้ง หรือกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตไว้ล่วงหน้า

เรื่องทุจริตที่เคยเกิดขึ้นแล้ว มีประวัติแล้ว

เรื่องทุจริตที่ยังไม่เกิดแต่มีโอกาส
หรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิด

ความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องเฝ้าระวัง ๓ ด้าน

ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับ
“การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต”

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของ
“การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่”

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของ
“การใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ”

ความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องเฝ้าระวัง ๓ มิติ

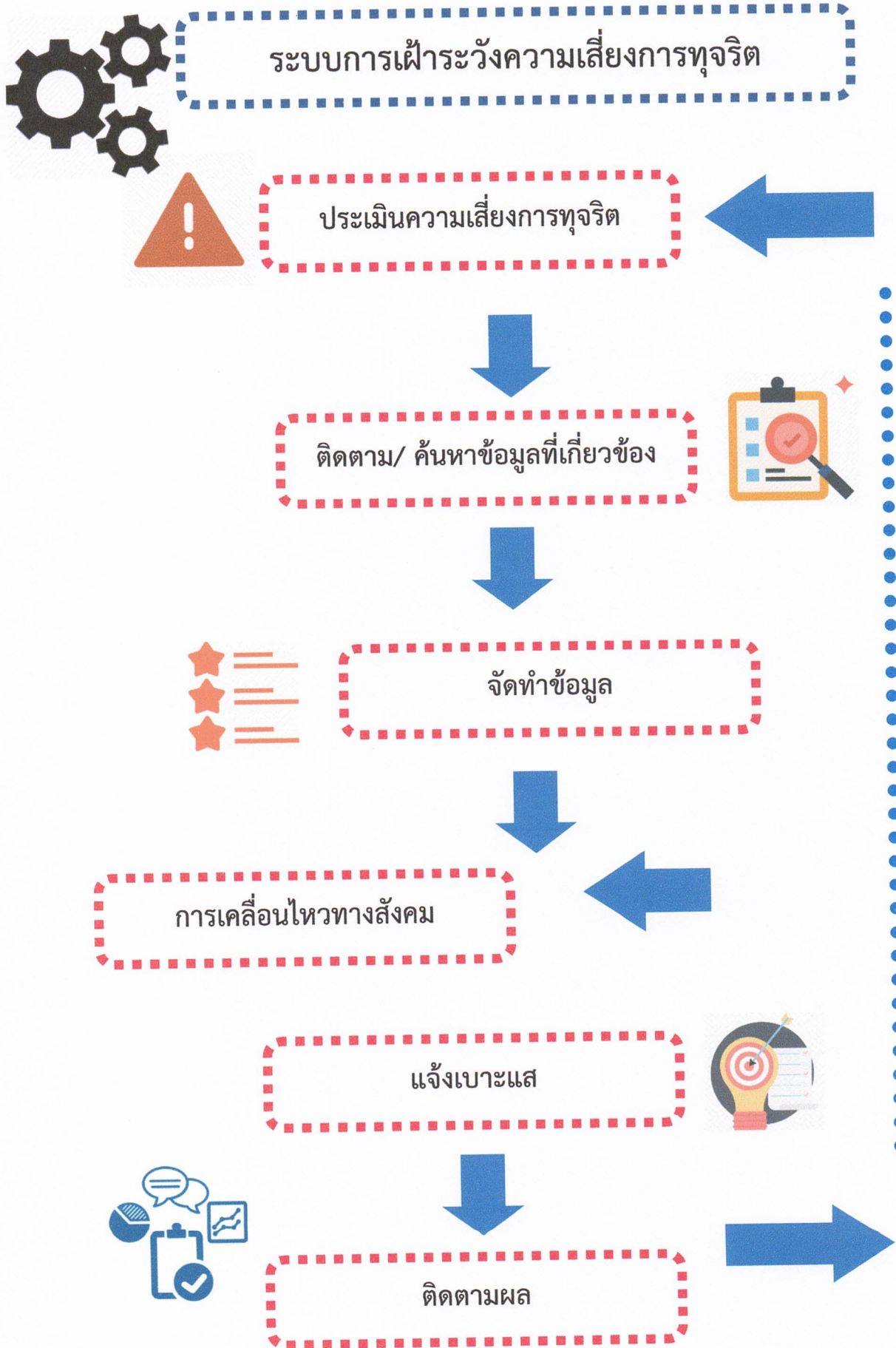
ระดับนโยบาย (Policy) : ความเสี่ยงการทุจริตของ
หน่วยงานรัฐ ในขั้นตอนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ระดับ กระบวนการ (Function) : ความเสี่ยง
การทุจริตของหน่วยงานรัฐ ตามบทบาท ภารกิจ
อำนาจหน้าที่

ระดับพื้นที่ (Area) : ความเสี่ยงการทุจริตของ
หน่วยงานรัฐระดับภูมิภาค และ องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่อยู่ในการกำกับ ดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด
(อบจ. เทศบาล และ อบต.) รวมถึงการปกครอง
ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร)

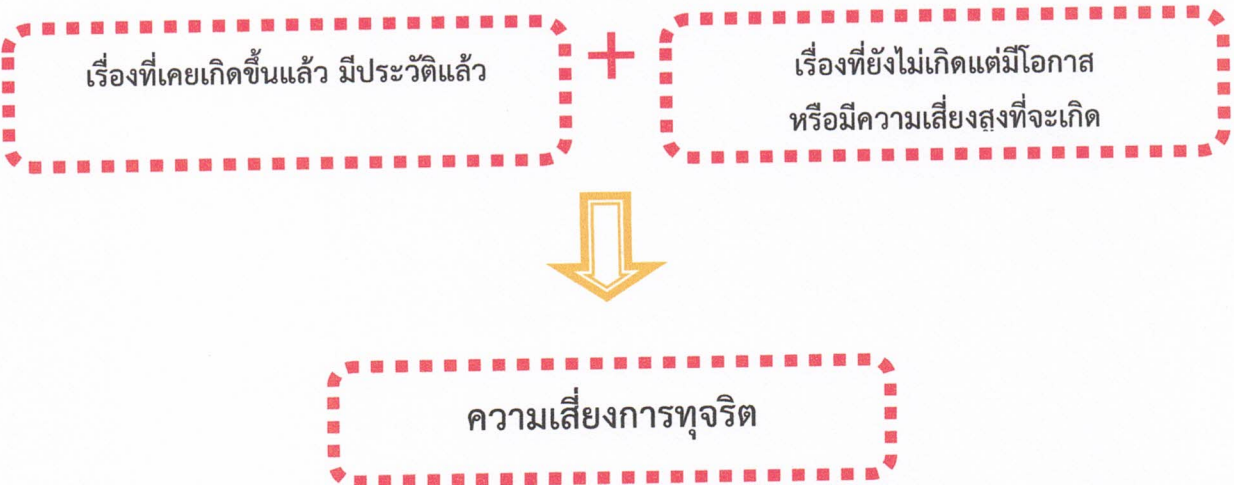

วิธีประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การค้นหาความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ เทคนิคการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต

เริ่มต้นจากการพูดคุย กับคนในชุมชน หรือจากการจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้าน ค้นหาจากการขอรับบริการจากภาครัฐ ที่ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก หรือที่เรียกว่าเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Points) การทุจริตของหน่วยงานที่สร้างความเดือดร้อน ให้กับประชาชน และภาคเอกชน ส่งผลต่อต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ประชาชนต้องเพิ่มขึ้น เช่น

หน่วยงาน/เรื่อง ที่เคยไปติดต่อราชการที่ต้องจ่ายเงินเพิ่มพิเศษ

หน่วยงาน/เรื่อง ที่เคยรับรู้จากบุคคลใกล้ชิด ในการไปติดต่อราชการที่ต้องจ่ายเงินเพิ่มพิเศษ

หน่วยงาน/เรื่อง ที่ประชาชน คนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นร่วมกันว่ามีความเสี่ยงทุจริตสูง

PAIN POINT

การติดตาม/ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ให้นำเรื่องการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงตั้งแต่ ปานกลาง ถึงสูงมาก โดยเฉพาะสถานะความเสี่ยงที่อยู่ในโซน สีส้ม และ สีแดง ให้ทำการเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ร่วมกับค้นหาข้อมูลจากเอกสาร จากการสอบถามเท่าที่จะสามารถค้นหาได้เพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อมูลในขั้นต่อไป

การจัดทำข้อมูล

ให้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการค้นหาทั้งหมดโดยเฉพาะเรื่องที่มีความเสี่ยงการทุจริตสูงและสูงมาก คือ สีส้ม และสีแดง มาจัดทำเป็นข้อมูล รายการพยานเอกสาร พยานบุคคล ภาพถ่ายหรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้รวบรวมใส่ไว้ด้วย

การเคลื่อนไหวทางสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม อาจเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการใช้พื้นที่สาธารณะ ของเครือข่ายจากทุกภาคส่วนที่รวมตัวกันในการไม่เอาทุจริต ที่มีการตระหนักรู้ร่วมกัน ความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง ทำการสื่อสารประเด็นการทุจริต หรือเปิดกระบวนการโกง ในรูปแบบต่างๆ อย่างเข้มข้น หรือมีการแสดงออกต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่มีพฤติกรรมการทุจริต การบริหารงานที่ขาดธรรมาภิบาล โดยผ่านการสื่อสารทางสังคม (Social Media) เผยแพร่ในโลกออนไลน์ หรืออาจใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ (Identity) ของกลุ่มพลังทางสังคม ซึ่งเป็นกลไกโทษทางสังคม (Social Sanctions) การเคลื่อนไหวทางสังคม อาจดำเนินการคู่ขนานกับการค้นพบข้อมูลการทุจริตแล้ว หรืออยู่ระหว่างการติดตามผลจากหน่วยตรวจสอบ หรือจากต้นสังกัดของหน่วยงานนั้น ๆ

การแจ้งเบาะแส

มาถึงขั้นตอนนี้ แสดงว่าท่านมีข้อมูลแน่ชัดแล้ว อย่าปล่อยให้คนชั่วลอยนวล ทำการแจ้งเบาะแสไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ท่านอาจแจ้งยังไปหน่วยงานต้นสังกัดนั้น ๆ ด้วยก็ได้ ซึ่งทุกกระทรวงจะมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ทุกกระทรวง หรือ สำนักงาน ป.ป.ท./สำนักงาน ป.ป.ช.

การแจ้งเบาะแสสามารถปกปิดชื่อ ที่อยู่ผู้แจ้งได้

การติดตามผล

แจ้งเบาะแสแล้วเจียบหาย ท่านมีสิทธิติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้

ทางโทรศัพท์

ทางหนังสือ ติดตาม ทวงถาม

ด้วยตนเอง

ช่องทางในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม

 การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ ในช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

- เว็บไซต์ระบบ “ภาษีไปไหน” (www.govspending.data.go.th)

รัฐบาลโดยความร่วมมือระหว่างกรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) สำนักงานประมาณ และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เปิดตัวเว็บไซต์ “ภาษีไปไหน” (www.govspending.data.go.th) ซึ่งเป็นระบบในการแสดงตัวเลขของการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละโครงการของแต่ละหน่วยงานต่อสาธารณะอย่างเป็นทางการตามโครงการ GovChannel ที่จะเป็นการบริการภาครัฐต่อประชาชน เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสดการทุจริตผ่านเว็บไซต์ “ภาษีไปไหน” เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในโครงการต่าง ๆ โดยข้อมูลดังกล่าวจะเชื่อมโยงมายังเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ท. (www.pacc.go.th) เมื่อสำนักงาน ป.ป.ท. ได้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวจะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง หากพบว่ามีมูลจะดำเนินการทางกฎหมาย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน

